

Pyvydetään
palauttamaan,
ellei vastaan-
ottajaa tavata:

VAKKA-RASTI ry
/Veijo Viitanen
Urheilutie 1aB14
23800 LAITILA

Neuvoja jouduttuasi eksyksiin

Jos olet joutunut eksyksiin, niin ensimmäisiä ehtoja on, että säilyttät mielenmalttiisi ja teet suunnitelman tilanteesta selviytymiseksi. Arvioidessasi olinpaikkaasi käytä apuna karttaa, kompassia ja kelloa sekä erässä tapauksissa myös kvuloaistiasi, ja arvioi käytetystä ajasta kulkemasi matkan pituus.

Eksyminen johtuu tavallisesti joko taitamattomasta tai huolimattomasta suunnistamisvälineiden käytöstä.

Oikeasta suunnasta pois joutuminen aiheutuu usein myös siitä, että edetessään maastossa ja kiertäessään maastoesteitä suunnistaja tekee sen useita kertoja perästyksen esim. vasemmalla, siirtyen siten huomauttaen joko kerran jonkin verran vasemmalle.

Tämä voidaan kuitenkin välttää muistamalla sivuuttaa esteet vuoroin kummaltakin puolelta, käyttämällä apuna suuntapisteitä ja vertaamalla jatkuvasti karttaa ja maastoa toisiinsa.

Jos jätät täysin epätietoiseksi olinpaikkasi asemasta kartalla, niin joskus voi ratkaisun tuoda asiaan, kun nousee jollekin kukkulalle tai kapuut, mikäli päätet, korkeaan puuhun, mistä on laa-

ja näköala ympäristöön, jolloin mahdollisesti voit havaita jonkin maastonkohdan, jonka saatat määrittellä kartassa.

Tällöin on erinomaisena apuna kompassi suuntien ottamises- sa ja etäisyyksien määrittämisessä. Taaksepäin leikkauksia käyt- täen voit tavallisesti saada mää- ritellyksi olinpaikkasi kartalla.

Ellet löydä mitään kiintopistei- tä, niin on varminta kulkea päin- västaisella pohjoisneulaluvulla lähtöpaikan suuntaan. Tarkasti suuntaa noudattamalla päätet lo- pulta ainakin jossain määrin tu- tummille seuduille, mikä helpot- taa uuden suunnistautumisen mahdollisuutta.

Eksyksissä oleva tekee tavalli- sesti sen virheen, että hän kulkee esim. 10 minuuttia yhteen suun- taan, 5 minuuttia johonkin toi- seen suuntaan jne. Vähän väliä tapahtuva kulkusuunnan muut- taminen sekoittaa sinut lopulli- sesti ja johtaa harvoin tulokseen.

Sen sijaan kulkiessasi valitse- masi kulkusuunnan pohjoisneu- laluvun mukaan yhä eteenpäin tulet tavallisesti lopulta joko maantielle, selvälle metsätielle, niitylle, pellolle, jonkin joen tai järven rantaan tai ihmisasumuk- sille, jolloin voit määrittellä olin-

paikkasi kartalla, mikäli et ole kulkenut kartan ulkopuolelle.

Kuuloaistin käyttäminen apu- na saattaa toisinaan ohjata sinut selville vesille. Hevosen hirnah- telu, maantiellä kulkevan auton ääni, halonhakuu, töissä olevien miesten huudot jne. voivat jos- kus helpottaa suunnistautumista.

Äänten seuraamisessa on kui- tenkin huomattava, että toisi- naan ääni helposti heijastuu ja saattaa siten antaa sinulle väärän suunnan. Jokin lähitöillä oleva vuoren seinämä, joskus myöskin ilma, varsinkin sumuinen, saat- taa heijastamalla muuttaa ääni- aaltojen kulkusuunnan.

Pääasia on, ettet hätäile, vaan toimit rauhallisesti ja johdonmu- kaisesti.

Kun suunnistamisessa on omat "jännittävät" puolensa, niin ne tekevät suunnistamisurheilun selaisenaan eläväksi, monipuoli- seksi ja hauskaksi.

Kun eksyminen johtuu virheel- lisestä suunnistamisesta, niin jou- duttuasi muutaman kerran har- haan opit oikein arvioimaan ni- den välineiden arvoa, joita oikein käyttämällä et pääse harhateille.

M. P. Parviainen
Suunnistamaan,
1936 (Otava)

RASTI- VAKKANEN VAKKA-RASTI

3/ 1989 EXTRA

KESÄ - HEINÄKUU

Avoin piirikunnallinen VAKKA-SUOMEN OP-RASTIVIikko 25.—27.7.1989 Vakka-Suomessa

TERVETULO!

- Kuntorastiviikko, ei ennakkoilmoittautumisia
- Lähdet iltaisin klo 16.30—18.30
- 19 kilpailusarjaa, alle 10-vuotiaista yli 60-vuotiaisiin
- Mitalipalkinnot sarjoittain 3 parhaalle (yht.kilp.), kaikkii alle 10-v. palkitaan kaikissa osakilpailuissa
- Osanottomaksut: aikuiset 15 mk, nuoret 10 mk

VAKKA-RASTI

LAITILAN JYSKE

MYNÄMÄEN
SUUNNISTAJAT -52

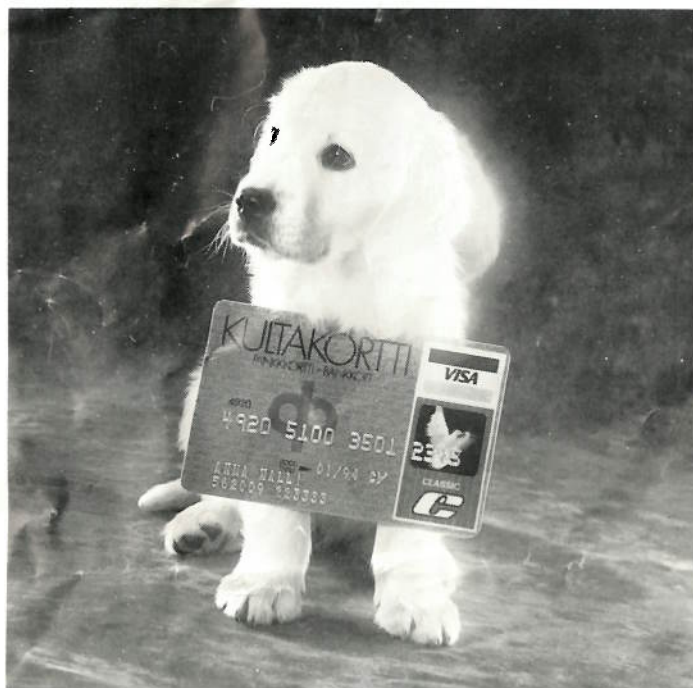
Rasti-Vakkanen
Vakka-Rasti ry:n seuralahti

Vastaava toimittaja
Veijo Viitanen
Urheilutie 1 B 14
23800 LAITILA

Painopaikka
Laitilan Kirjapaino Ky

KULTATILI ON IHMISEN KAIKKI KAIKESSA.

Kultatilissä saat elämäsi luottoa, tuottoa, maksujen maksamisen helppoutta, tulonkeskeytymisturvaa, toimivuutta. Sanalla sanoen: jokapäiväisten pankkiasioiden hoitoon paras tili on Kultatili!

**☐ VAKKA-SUOMEN
OSUUSPANKIT-KYLLÄ**

Avoim piirikunnallinen VAKKA-SUOMEN OP-RASTIVIikko

Vakka-Suomen suunnistusseurat ovat taas yli vuosikymmenen tauon jälkeen herätelleet henkiin oman paikallisen kesätapahtuman, avoimen piirikunnallisen Vakka-Suomen rastiviikon. Viikon edellinen versio juostiin vuonna 1977 ja siihen aikaan tapahtumalla oli jopa arvokilpailun luonne.

Nyt on haluttu lähteä liikkeelle enemmänkin kuntorastien hengessä. Kolmen heinäkuisen illan tapahtumat on pyritty tekemään sekä osallistujille että järjestäjille mahdollisimman vaiuttomiksi. Osallistuminen ei vaadi ennakkoilmoittautumista. Toisaalta mukaantulijat saavat varautua pieneen itsepalveluun.

Avoimella piirikunnallisella rastiviikolla, jossa taustavaikuttajina ovat Vakka-Suomen Osuuspankit, on sarjajaottelussa painotettu nuoria. Lisäksi aivan nuorimpia, alle 10-vuotiaita rastireittiläisiä järjestäjät haluavat kannustaa joka osakilpailussa luovuttamalla maalissa pienen esinepalkinnon. Muuten mitalipalkintoja jaetaan vain kolmannen osakilpailun jälkeen yhteistulosten perusteella.

Koska aikuisille ei ole tarjolla ihan kaikkia sarjoja, suosittelemme kireän kilpailupipon löysäämistä näiksi heinäkuun ehkä helteisiksikin illoiksi. Aikuiset voisivat ottaa omaksi tavoitteekseen: "Teen kolmena iltana peräkkäin virheettömän suunnistussuorituksen Vakka-Suomessa." - Siinäpä on haastetta kerrakseen!

Heinäkuussa on suunnistuksessakin kesä ja karpäsiä. Niinpä tarjoamme kaikkien osakilpailujen keskuspaikoilla virkistävän uintimahdollisuuden. Piristävän pesun jälkeen toivomme jälki-suunnistuksenkin maistuvan entistä leppoisaammalta.

Vakka-Suomen rastiviikon tämänkertaiset järjestäjät ottavat mielellään vastaan palautetta kesäisen suunnistustapahtumamme kehittämiseksi. Jutellaan kun tavataan. Tervetuloa mukaan!

Veijo Viitanen, VaRa

Vakka-Suomen suunnistus-
seurojen sihteeri, oto.

Avoin piirikunnallinen VAKKA-SUOMEN OP-RASTIVIIKKO

25.—27.7.1989 Vakka-Suomessa

YLEISOHJEET

- Lähdöt klo 16,30 - 18,30.
- Kilpailuihin ilmoittautuminen tapahtuu kilpailu-kortin (kartan) lunastuksella keskuksissa.
- Lähtöajan saa lähtöpaikalta. Lähtöjärjestys vapaa.
- Rastien piirtäminen karttaan itsepalvelulla, piirtoaika n. 10 min.
- Kartat otetaan maalissa pois ja palautetaan iltaisin klo 18,30 jälkeen (oma nimi).

SÄÄNNÖT

- SSL:n kilpailusäännöt.
- Kilpailija saa osallistua vain yhteen sarjaan.
- Vain kaikkiin kilpailuihin osallistuneet voivat päästä palkinnoille.
- Paremmuus: 1) pienin yhteenlask. sijalukupistemäärä,
2) jos kahdella sama, keskinäisten sijoitusten paremmuus,
3) jos kolmella sama, yhteisajan paremmuus.
- Palkinnot jaetaan viimeisen osakilpailun jälkeen, Vakka-mitalit sarjoittain 3 parhaalle.
- Kaikki H/D10 -rastireittiläiset palkitaan jokaisen osakilpailun maalissa pienellä esinepalkinnolla.

SARJAT, MATKAT, OSANOTTOMAKSUT

H21A	7 km	} 15 mk	D21A	6 km
H21C	5 km		D21C	4 km
H40-	6 km		D40-	5 km
H50-	5 km		D50-	4 km
H60-	4 km			
H17-20	7 km	} 10 mk	D17-20	5 km
H15-16	5 km		D15-16	4 km
H13-14	4 km		D13-14	3 km
H11-12TR	3 km		D11-12TR	3 km
H9-10RR	2,5km		D9-10RR	2,5km

1. OSAKILPAILU

tiistaina 25.7.1989 Uudessakaupungissa
Järj. Vakka-Rasti

- Kartta 1:15.000/1985
- Opastus kilpailukeskukseen Uusikaupunki: Lokalahti -tieltä (no 196), Perkiön tien haarasta, n. 13 km U:gista Lokalahdelle päin, Ajo edelleen 5 min.

2. OSAKILPAILU

keskiviikkona 26.7.1989 Laitilassa
Järj. Laitilan Jyske

- Kartta 1:15.000/1985
- Opastus kilpailukeskukseen Valtatie 8:lta, n. 8 km Laitilasta Turkuun päin. Ajo edelleen 5 min.

3. OSAKILPAILU

torstaina 27.7.1989 Mynämäellä
Järj. Mynämäen Suunnistajat-52

- Kartta 1:15.000/1984
- Opastus kilpailukeskukseen Valtatie 8:lta, n. 6 km Mynämäeltä (n. 38 km Turusta) Laitilaan/Raumalle päin. Ajo edelleen 15 min.

VaRa-veteraanit muistelevat

Suunnistuskartoissa eniten kehitystä

17-vuotiaalla erikoisuralla Vakka-Rastilla on jäsenistössään todella kokeneita suunnistajia. Veteraanit Erkki Luntamo (74), Valter Hirvonen (67) ja Matti Kivinen (59) olivat etsineet rasteja jo vuosikymmeniä ennen kuin Vakka-Rastista oli tietoa. Ja yhä edelleen näillä eläkeläisillä on aktiivinen ote rastiturheiluun.

Rasti-Vakkanen istutti veteraanikolmikoon saman pöydän säreön vihan menneitä muistelevaan. Turinaa riitti valvasta kolmeksi tunniksi, puhuttelunhan yhteensä peräti 140 suunnistusvuoden kokemuksista. Yhteen ääneen todettiin lajin suurimpien kehityskaskeiden tapahtuneen suunnistuskartoissa.

Erkki Luntamo pyyhälsi rasteille ensimmäisen kerran vuonna 1931 Piikkiossa kädessään espanjalainen, väkkäräneläinen ihmekompassi. Harrastuksessa oli välillä vuosienkin taukoja, sodista ja muista kuvioista johtuen. Erkki on aina edustanut osuipaikkansa seuran, väkkausuomalaista Lautilan Jyskettä, Kalannin Vankkaa, Uudenkaupungin Urheilijoita ja Vakka-Rastia.

Matti Kivinen etsiytyi rasteille aivan poikasena, sotavuosien 1943–44 paikkeilla. Lajin perusteita kerrottiin koulussa, partiossa ja sotilaspojoissa. Myös isovelji Heikki antoi osvilttaa ja kaverit sen matkassa mentiin satakuntalaisille rasteille yhä useammin. Valter Hirvonen on 50-luvun ”suunnistustuotetta”. Laji löytyi vuoden 1953 paikkeilla Vehmaalla, jossa suunnistuksen sieluna hääri nykyisin Uudessakaupungissa optikkona toimiva Kalervo Haapanen. Valtu kavi ensin Veikin jäsentenvälisissä ja myöhemmin muissakin kisoissa. Silti paljon aikaa on riittänyt myös seuratoiminnallisiin puuhiin.

Kilpailut

Veteraanit muistelevat, että menneinä vuosikymmeninä käytetty oikeastaan vain piirtäsen kilpailut. Matkustaminen oli silloin vaikeaa. Koppalavaiset kuorma-autot ja junat tulivat

tutuiksi.

— Kisojen alkamisajat määrätettiin juna-aikataulujen mukaan. Osa matkoista tehtiin myös koppelavailla kuorma-autoilla. Kyllä siellä lavalla juttu luisti, oli pa joillia väliin kovat jutut, muistelee Erkki Luntamo vielä vuosikymmeniä myöhemmin. — Meillä Rauman radan varressa oli kaikki mahdollista. Joskus juna odotti suunnistajia, toisinaan heitä tiputettiin matkalla sopivaan kilpailupaikkaan, kertaillee Matti Kivinen.

Monissa kilpailujärjestelyissä itseen mukana ollut Valter Hirvonen puolestaan muistaa, että keskukset valittiin vielä 60-luvullakin sen mukaan, mistä sai eniten saunoja osanottajille. Nykypäivän pikapeleistä ei edes uneksittu.

— Isännät hoitivat saunat silloin viimeisen päälle. Suunnistajille tehtiin uudet vihdat ja laitettiin oikein matot lattialle. Ja joissain taloissa kutsuttiin vielä kahville, jopa syömäänkin.

Ja siihen aikaan oli tunnelma korkealla vielä palkintojenjaosakin, jossa kaikki olivat paikalla. Tosi mihinkinsä sieltä olisi lähdetty, kun juna joka tapauksessa odoteltiin untikausia. Porukassa seuran sisäinen henki tuli lujaksi, yhteenkuuluvuus suureksi.

— Kilpailuihin, piirikunnallisiin, ilmoitautettiin vielä 50-luvulla pari, kolme päivää ennen. On se vaan hassu juttu, että mitä enemmän tänä päivänä järjestelyissä käytetään tietokoneita, sitä pidempää ilmoitautumisaikaa tarvitaan, ihmettelee Valtu.

Radat ja rastit

Menneinä vuosikymmeninä radat olivat aina pitkiä, toistakymmentä kilometriä. Ja rastit olivat pitkiä. Kovasti suositusti olivat myös erityisraskaat kilpailut, kuten Naantalissa 2 peninkulman suunnistus.

— Ei se tuolloin ollut mikään kilpailu, jos metsässä ei ollut puoltatoista tuntia. Tosin suunnistusvauhtikaan ei ollut silloin sitä mitkä nykyisin, hymähtää Matti.

Rastit, tai asemat kuten niitä silloin kutsuttiin, olivat suunnistuksen alkutaipaleella aina mie-

hitettyjä. Korkealle ripustettujen, valtavien kangaslippujen alla suunnistajien osanotokortit leimattiin kaikessa rauhassa.

Vuosien saatossa on siirrytty osallistujien itsepalveluun. Jo 40-luvun lopulla leimattiin rastilla kuulemma pullonkorkein, välillä on haettu metsistä kangastikkujakin. Näin on kehitys kehittynyt tämän päivän tunteettomiin pihileimasimiin.

Varusteet

— Sodan jälkeen miehet käyttivät suunnistuksessa silloinkankaista ”työpukua”, joka oli vahva kuin mikä. Jalkineina oli yleensä muussa käytössä loppuun kulutettuja tussuja, valotaa Erkki entistä vaatimattomuuksia.

— Minä puolestani sain hyvin varhain hankittua nähkäiset ”suunnistuspiikkarit”, joissa oli jopa kantapikkit. Mutta oli se kauheaa touhua, kun ne oli aina märkänä rasvattava. Muuten olisivat olleet käyttökelvottomat, kertoo Matti harmitellen samalla, että nuo historialliset kalut ovat vuosien saatossa joutuneet häijältä hukkatteille.

VaRa-veteraanit ovat kaikki aloittaneet suunnistamisensa marssikompassia käyttäen. Siihen 50-luvulla saatu suuntolevy oli välineen huikea tekninen parannus.

Kompassin ja samalla kartan käytössä oli oikeastaan yksi suuren luokan ongelma. Poikkeama oli tärkeä. Mutta pitkö nuo muutamat korjausasteet aina kulloinkin lisätä vai vähentää. Ka siinä pulma, josta nyky suunnistajat eivät ymmärrä yhtään mitään.

Kartat

Varhaisimmat suunnistuskokeukset syntyivät venäläisillä topografikartoilla, joista osa oli tehty jo 1800-luvun lopulla. Karttojen mittakaava oli yleensä 1:42.000. Ainakaan Vakka-Suomessa kartat eivät juurikaan pitäneet paikkaansa.

Kartat olivat välillä vaikealuokuisen mustia. Ja osassa paikan nimet olivat venäjäksi, mistä taas oli se harmi, että kun eksyytään kyseli talonisännillä olipaikkaa, nämä eivät tunteet venäläistä tekstiä ollenkaan.

Satakunnassa suunnistettiin myöhemmin paljonkin korkeuskäyrätöillä pitäjänkartoilla. Matti muistaa jo 40-luvun lopulla päässeensä käyttämään jopa 2-värisiä, suomalaista topografikarttaa.

— Meille Vehmaalle nämä 1:30.000-mittakaavaiset ilmakuvatulkinnat tulivat vasta vuoden 1958 paikkeilla. Niitä käytettiin paljon, vaikka korkeuskäyrät olivatkin kovin epävarmoja, kertoo Valtu.

Karttojen kehittyminen on suunnistuksen suurin mallistus ja lajin onni. Mainioiden peruskarttojen jälkeen on tehty kokeellisia erikoiskarttoja ja nykyisin vakioomallisia suunnistuskarttoja.

Harjoittelusta ja muustakin

Vakkarastilaiset veteraanit eivät ole oikeastaan koskaan ottaneet ohjelmaansa fyysisistä harjoitellu suunnistusta varten. Ja lajin taitotekniikka on opittu kantapään kautta — eihän ennen ollut mitään Oravapolkukouluja.

— Kerran 55-vuotiaana tuli mieleeni lenkeily suunnistusta varten. Mutta se jäi, kun muutenkin kävelen paljon, liikun pyörällä ja hoidan näin peruskuntouta. Eikä menestyminen minulla ole tainnut koskaan olla kiinni juoksuvaudesta, hymähtää Erkki.

Valter puolestaan muistelee, että Vehmaallekin harjoittelumatkoja tehneet mynnäkeläiset treenasivat 50-luvulla porukalla oikein kovasti. Ilmankos heille tuli viestimenestyksiä aina Jukolaa myöten.

Erkki ei ole käynyt koskaan mitään suunnistuskursseja. Jälkisunnistus porukassa on ollut opettajan paras opettaja. Matti puolestaan myöntää joskus pihpahtaneensa kirjastossa lukemassa Nurmimaan erinomaista suunnistusopasta.

Sattumuksia rastipoluilla

— Ensimmäisiä kertoja Norjassa kilpaillessani tiesin toki käytyeni kartan mittakaavan mutta en käyrväliä. Maastossa ihmettelin vastaantulleita mahtavia ”kumpareita”, joista vain yli kavuttiin. Vasta maalissa selvisi, että norjalaisen kartan käyrväli oli 20 m, kun Suomessa olimme tottuneet 5 m käyrväliin. Mutta voitinpä silti opettajien Pohjoismaiden mestaruuden. (Erkki Luntamo).

— Teimme pitkään karttojen suojakotelot itse kovasta selluloidilevystä. Salmisen Aarnella näin ensimmäisen taitettavan karttamuovikotelon, jota suuresti ihmettelin. Aarne siitä vain totesi, että osuuskauptastahan niitä saa — ostamalla muovin käärityn reikäleivän! (Matti Kivinen).

Kerran lähdin vahvojen menestystoivein SM-kisoihin Porin, mutta suunnistuskengät unohtuivat kotiin Raumalle. Kisapaikalta sain lainaksi tussut, pari numeroa liian isot. Lähtöpaikalle ehdittyäni huomasin, että kompassi

unohtui kassiin keskukseen. Lähden toimihenkilö lainasi polku-pyöränsä, josta yhtenä puto-sivat ketjut päältä pois. Kompassinhakumatkalta palattuani läh-töhetkeni oli mennyt 8 minuut-tia sitten. Kiukkuisesti maastoon sännätyäni en meinannut löytää edes ykkösrastia sitten millään. — Se oli päivä, jolloin kaikki meni pieleen. (Erkki Luntamo).

— Junamatkat Raumalta kisoihin olivat melkoisia traditioita. Aina Peipohjassa juoksimme aamulla kiireesti vellille, otimme pienet nokoset ja odottelimme tunnin kuluttua tulevaa Porin juna-a. Sillä sitten taas jatkettiin kohti kisapaikkaa. Paluumatkal-la oli tietysti samanlaiset välilyntö-ketket. Kyllä suunnistusmatkois-sa ennen päivä akkiä hupeni. (Matti Kivinen).

— Kerran SM-yösuunnistuk-sissa Myndämällä lähdin ylittämään aukkoa, joka mielestäni oli pitkäruehoihin niitty. Mutta sin-ne pulahdin kaulaani myöten, ei-vätkä edes jalat pohjanneet. Sii-

ndäp vain uin 8 metrisen savi-kuopan poikki ja jäykistyin nilin, ettei hyvin alkanut suunnistus enää sujunut. Sitten vielä paikallislehdessä jälkeen kirjoittivat veteraanista, joka ilman vöuintia olisi kenties pärjännyt paremmin. (Erkki Luntamo).

— Yhdessä tukavuusien kilpal-lussa suuresti ihmettelin kortta-tani puuttuvaa rastileimaa. Mut-ta asia selvisi yksinkertaisesti. Olin suunnistanut kartasta 2–3 väliä, mutta maastossa mennyt vasta 1–2 väliä. Väärä rastivä-liä lukien olin pysynyt hyvin kart-talla, löytänyt rastinkin aivan nappiin. Kerrankos sitä näinkin, eihän minulta mitään leimaa puuttunut. (Matti Kivinen).

— Vuonna 1947 kävin kilpai-lussa ”kaukana” Euran Kaut-tualla. Voitin muistaakseni C35-sarjan ja sain palkinnon. Mut-ta sain toisenkin tunnustuksen — olin Kauttualla pitkämatkaisin osallistuja, tullut peräti Kalannis-ta asti. Oli ne etäisyydet toisia en-nen! (Erkki Luntamo).

Matti Kivisellä (vas.), Erkki Luntamolla ja Valter Hirvosella on takanaan yhteensä 140 suunnistusvuotta.